

OBRTNIŠKI GLASNIK

GLASILO ZAVODA ZA POSPEŠEVANJE OBRTI ZBORNICE ZA TOI V LJUBLJANI

LETO VI.

LJUBLJANA, MAJ 1939

ŠTEV. 2

VSEBINA:

Razstava slovenske obrti v Ljubljani od 7. do 16. oktobra 1939	18
Ing. arh. Gustav Ogrin: Nekaj smernic za procvit našega pohištvenga mizarstva	19
R. Dostal: Prva obrtna razstava v Ljubljani 1844	21
Rus Jože: Borbe in težave krojaške obrti	23
Knafelj Alojzij: Moška in damska moda za leto- šnje poletje	26
Zanatska banka kraljevine Jugoslavije	30
Nevelizacija obrtnega zakona	31
Pripravljalni tečaj za mojstrske izpite	31
Prikrojevalni tečaj za krojače v Mariboru	32
Opozorilo	32

Izhaja mesečno. — Naročnina znaša letno 25 din, posamezna številka stane 5 din. — Izdaja Zavod PO Zbornice za TOI v Ljubljani (odgovarja Ogrin Ivan v Ljubljani). — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Beethovnova ul. 10. — Za uredništvo odgovarja Hočevar Lojze v Ljubljani. — Tiska Zadrúžna tiskarna v Ljubljani (Maks Blejec).

v Ljubljani od 7. do 16. oktobra 1939

Priprave za letošnjo veliko obrtno razstavo, ki bo pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneza-namestnika Pavla, naglo napredujejo in je že danes videti, da bo ta razstava res najpopolnejša, kar jih je bilo doslej pri nas prirejenih. Po prijavah, ki smo jih že prejeli, moremo sklepati, da bodo vsi velesejmski prostori napolnjeni z najraznovrstnejšimi izdelki, ki jih bo naše obrtništvo ob tej priliki razstavilo.

Kakor smo že v zadnji številki našega lista poročali, bo vsa razstava razdeljena po glavnih obrtnih panogah, katerih vsaka bo tvorila zase zaključno celoto. Najobsežnejša bo razstava lesnih obrtov, ki bo zavzemala dva cela paviljona. Tu bodo razstavljena kompletna vzorna stanovanja kmeta, delavca, obrtnika, meščana, luksuzna stanovanja, gostinske sobe, tujske sobe itd. Poleg tega bodo razstavljali v tem oddelku obrtniki vseh strok, ki se bavijo z obdelovanjem lesa.

Mnogo mizarjev se je za razstavo že prijavilo in so že poslali načrte razstavnemu odboru v odobritev. Kdor pa tega do danes še ni storil, naj pošlje prijavo s pripadajočimi načrti nemudoma na naslov: Razstavni odbor zavoda PO Zbornice za TOI v Ljubljani; na prepozno prispele prijave se ne bo mogoče ozirati, ker je že sedaj mnogo prijavljencev. Prijavnic imajo združenja dovolj; če bi je pa kdo pri združenju več ne dobil, naj to sporoči razstavnemu odboru.

Razstava kovinskih izdelkov bo posebno pestra, ker bodo med drugim razstavljene kompletne instalacije, stroji v pogonu in najraznovrstnejši izdelki vseh kovinskih obrtov.

Pozornost bo vzbujala gotovo tudi razstava oblačilnih strok, tapetnikov in sedlarjev, ker bo posebno okusno prirejena in bo vsak najmanjši razstavljeni predmet prišel do izraza.

Tudi za druge stroke je poskrbljeno, da bodo mogle uspešno pokazati, kaj vse naše obrtništvo izdeluje.

Razstavni prostor je razstavljalcem popolnoma brezplačno na razpolago, le za dekoracijo se bo pobiral malenkostni prispevek. Za prevoz razstavnega blaga po železnici je že odobrena polovična voznina. Tako torej razstavjalci ne bodo imeli nobenih večjih stroškov in je zato pričakovati, da bo število razstavljalcev res veliko in da bodo primerno zastopani vsi kraji Slovenije.

Za vse informacije, ki bi jih še kdo želel, naj se vsak obrne osebno ali pismeno na Razstavni odbor Zavoda PO Zbornice za TOI v Ljubljani, Beethovnova ulica 10.

Ing. arh. Gustav Ogrin:

Nekaj smernic za procvit našega pohištvenga mizarstva

Pohištveno mizarstvo prištevamo lahko pri nas med najvažnejše obrti. Obilica najrazličnejših vrst lesa, s katerim nas je obdarila narava, je že od nekdaj pospeševala pri nas to lepo rokodelstvo in pripomogla, da so naši mizarji dosegali občudovanja vredne uspehe na tehničnem polju, kakor tudi v trgovini s tem, da so svoje izdelke prodajali daleč naokoli. Ponekod so se in se še bavijo z mizarstvom cela naselja. Rod za rod, ki se bavi z eno rokodelsko stroko, si tekom časa pridobi neki naravni čut zanjo. Stroka mu je postala že tradicija. Povsem naravno je zato, da more v takih razmerah rokodelstvo kar najboljše uspevati.

Vkljub takim notranjim ugodnim predpogojem pa more obrt vendar še propadati. Je namreč še več drugih činiteljev, to je zunanjih okoliščin, ki včasih močno vplivajo na razvoj kake obrti. Neupoštevanje takih okoliščin more kako rokodelsko stroko vkljub vsem drugim ugodnim predpogojem v njenem razvitu močno ovirati ali jo celo dovesti na rob propada. Taki važni činitelji so med drugim industrializacija, miselnost ali duh časa in gospodarska politika.

Industrializacija ne pospešuje rokodelstva, temveč ga ovira in uničuje. Z uporabo tovarniških izdelkov in z uvedbo industrializacije močno pada kakovost dela in izdelkov. Gineva pravi odnos rokodelca do izdelka, predvsem veselje in ljubezen do dela. Industrijski tempo ne dopušča skrbne zaposlitve s posameznimi izdelki v svrhu izboljšanja kakovosti, temveč stremi le za čim večjo količino. Ni več tako važno, kakšni so izdelki, temveč le, koliko jih je.

Splošni val industrializacije seveda doslej pri nas ni našel kaj prida odmeva. Danes pa, ko so drugje že spoznali kvarne posledice industrializacije za rokodelstvo, ki jim je domala zamrlo, ko so morali zopet začeti pospeševati kakovostno rokodelstvo, nam bodi to njih spoznanje v svarilo in v šolo obenem. Ohranimo si raje dobro rokodelstvo, uporabljajmo domače gradivo in ne pustimo, da nas preplavljajo tovarniški in industrijski izdelki.

Duh ali miselnost časa se izraža oblikovno v slogu. Vsaka doba ima svoj način izražanja ali z drugimi besedami: ima svoj slog. Za današnjo dobo moramo glede tega reči, da se nahajamo v nekakem razdobju. Stare vzore zavračamo, nove šele iščemo ali pa jim vsaj še ne moremo dati zadovoljivih oblik.

Vsak nov slog ima nove oblike, ki često zahtevajo tudi novo gradivo. V današnji dobi je n. pr. v stavbarstvu omogočila nove oblike smotrna izraba lastnosti železobetona. Prav tako so bile

pa tudi v mizarstvu ustvarjene nove oblike s smotno izrabo lastnosti vezanih plošč. Šele vezan les, ki ga danes skoraj izključno tovarniško izdelujejo, je omogočil velike gladke ploskve, ki so značilne za novo pohištvo. Vezan les je torej pripomogel k obogatitvi pohištvenih oblik in k novemu pohištvenemu slogu. Premočno poudarjanje novega gradiva in oblik pa je nasprotno dovedlo do neke oblikovne enoličnosti. To enoličnost je prodajalec skušal zabrisati s tem, da je prinašal na trg vedno nove izrazito barvne in pisane inozemske lesove kot zadnjo modo sodobnega pohištva.

Pohištvo pa ni zadeva mode. Pohištvo mora biti predvsem dobro, lepo in vzbujati mora občutek domačnosti. Le tako pohištvo more napraviti dom privlačen. Dobro je pohištvo takrat, če ustreza svojemu namenu in če je tehnično pravilno sestavljeno in obdelano; lepo je takrat, kadar njegova oblika ustreza lastnostim gradiva, iz katerega je narejeno; in domače učinkuje tedaj, če ustreza miselnosti in načinu življenja človeka, ki mu služi. Mnogokrat občutimo med kakim človekom in njegovim domom neko nesoglasje, podobno kakor n. pr. med kako sliko in slabo k njej se prilegajočim okvirjem. Prav tako se prav često obdajajo kremeniti, ustaljeni ljudje, ki se zdi, da je preprosta lepota domačih lesov kot ustvarjena zanje, s svetskimi pohištvi iz eksotičnih lesov, katerih ostre barve in bizarna risba sicer dražijo oči, ne zadovolje pa duše.

Seveda pa je treba domači les predvsem poznati. Možne so tudi površinske obdelave; priporočljiv je tak način obdelave, da se čimbolj poudari lepota domačega lesa, ne da bi pri tem skušali prikrivati način dela in konstrukcije.

Oglejmo si le pohištvo naših prednikov. Zadivi nas lepota omar, skrinj, stolov itd. To so prave umetnine, ki pa nam vkljub vsej sijajni izvršitvi niso tuje. Vzbujajo nam čut domačnosti. One nekako pripadajo nam. Zrasle so iz istih tal kot mi, izdelane so iz domačega lesa in na star domač način. Seveda pa nestrokovnjak navadno ne ve, kako natančno poznavanje lesa je potrebno, da se ustvarijo take umetnine in da se napravijo predvsem trpežne, kar odlikuje to neporušljivo staro pohištvo, ki je služilo rodovom. Kako malo ljudi ve, da ima les, četudi je bil leta in leta skrbno sušen, v sebi še vedno življenje in da se krči in širi. Če se lesu pri gradnji pohištva prepreči potrebno možnost gibanja, potem les poka ali pa razruši izdelke.

Z nalogo, kako trdno graditi pohištvo, ne da bi se oviralo lesu njegovo delovanje, se mizarji ukvarjajo že od nekdaj. Našli so že več prav posrečenih rešitev. Oblika pohištva seveda popolnoma zavisi od njegove sestave. Kdor hoče pri gradnji pohištva ustvarjati nove oblike, mora obvladati gradivo, mora se vtopiti v bistvo stare rokodelske umetnosti in poznati mora novejšje tehnične pridobitve. Nove razveseljive oblike pohištva se da ustvarjati tudi po starih, skoro pozabljenih gradbenih načinih.

Da more priti lepota domačih lesov pri tem do polne veljave, nam dokazujejo nekatera dela v novejšem času.

Splošna gospodarska politika današnjega časa ima geslo: čim manj kupiti, tem več prodati. Izvajanje tega gesla nas sili, da tudi mi uravnamo svoje delo po podobnih smernicah. In kje nam je možno to bolj kot pri pohištvnem mizarstvu? Opustimo ali vsaj omejimo se v vsem, česar nimamo in ne pridelujemo doma, pa bodisi da gre za eksotične furnirje ali pa za druge izdelane vezane plošče. Uporablajmo torej za pohištvo domač les, da nam ostane tudi denar doma.

Prizadevanje za pohištvo iz domačega lesa pa more biti iz narodno-gospodarskega stališča šele tedaj pomembno, ko bodo širši krogi znali razlikovati mazaško delo od dobrega. Dobro domače delo namreč pri vsej preprostosti ne bo bistveno cenejše kot površni izdelki, katerih pomanjkljivosti so prikrite z eksotičnimi plemenitimi furnirji. Vedno pa se dobe ljudje, ki iz nerazumljivih vzrokov bolj cenijo sleparstvo kot pa preprosto odkritost.

Odkrito delo po teh smernicah pa nam ne bi koristilo samo v gospodarskem, temveč še v večji meri v moralnem in vzgojnem pogledu. Uporaba domačih lesov in pošteno delo bo vzbujalo narodno zavest, dvigalo kakovost dela in pospeševalo ljubezen do dela. Vse to pa je za dober procvit obrti življenjskega pomena in ta nam je pri srcu.

R. Dostal:

Prva obrtna razstava v Ljubljani 1844

Priprave za razstavo; slovesna otvoritev

»Društvo za pospeševanje in podpiranje industrije in obrti v Notranji Avstriji«, ustanovljeno leta 1857., je hitro rastlo in bilo kmalu med največjimi avstrijskimi društvi. Leta 1841. je štelo že nad 1200 članov iz Štajerskega, Koroškega, Kranjskega in iz Trsta. Že čez eno leto po ustanovitvi tega društva je bila prva obrtna razstava za prej imenovane dežele leta 1858. v **Celovcu**, katere se je udeležil avstrijski cesar Ferdinand I., ko se je vračal od kronanja v Milanu. Druga obrtna razstava je bila leta 1841. v **Gradcu** in čez nadaljna tri leta je priredilo notranje-avstrijsko in obrtno društvo leta 1844. tretjo obrtno razstavo v **Ljubljani**, ki je bila **prva taka razstava na naših tleh**. Tudi zadnjih dveh razstav sta se udeležila avstrijski cesar in cesarica.

Ljubljansko razstavo so napovedale najprej Bleiweisove »Kmetijske in rokodelske novice« ter objavile v 4. številki lista dne 24. januarja 1844. »**Oznanilo obertnikom, fabrikantom, fužinarjem in vsim rokodelcam**«, s katerim je pozvalo vodstvo obrtnega društva v Gradcu, »de naj bodo v Ljubljansko ogledayno razstavnico take izdelke poslali, kakoršne v svojih krajih delajo;

kakoršne ljudi sploh, in kupci nar več kupujejo, in take dobro in lepo izdelane reči, kakor jih ljudje navadno narediti vkažejo, in kakoršne delavec vsaki čas in na vsako poročilo narediti zamore. Opomniti pa se mora, da ni treba kakšnih posebno dragih izdelkov samo k videzu, ali za oči napasti, perpravljati. Tudi menj vredne izdelke naj bodo poslali, če mislijo, de bi morebiti ljudem dopadli ali njim menj znani bili. Naj bodo tadaj na ogled poslali mnoge obertniške izdelke, karkoli jih po v družbi pobratjenih deželah izdelujejo, kakor na drobno in na debelo v vsakdajni domači kupčiji in na daljne kraje gredó. Tudi srovo, ne izdelano blago bode zraven izdelanega k razstavi pripušeno, namreč: predivo, konoplje, vovna, žima, svila (žida) i. t. d., če kako posebnost kaže. Naj pošlejo podobe ali modle za mline, za mlinске in druge vodne kolesa, — podobe posebno noviga znajdenja i. t. d. Tudi lesena roba, kako lično spletenje in kakšno drugo posebno rokodelstvo ne bo iz razstave izločeno. « Od razstave so bile izključene styari in blago, ki so za živež ali pijačo. Tudi trgovci, ki niso bili sami tovarnarji, niso smeli tujega blaga iz svojih trgovin razstavljati. »To se ve, de vsakimu, karkoli bo v ogledavno rastavnico poslal, poslano blago vlastno ostane: če pa morebiti želi, de bi se njegovo blago prodalo, in po kakšni ceni bi se smelo prodati, naj to komisarjam pove, kateri bodo poslano blago prejemale. Zna pa ne le komisiji, ampak tudi drugim svojim znancam in prijatlam to naročiti, samo, de mora tiste persone, katerim svoje blago izroči, komisiji imenovati. Tudi mora povedati, kako in po kaki poti bi se njegovo blago, ako se ne prodá, nazaj na dom poslalo. Družba za prepeljavanje takih izdelkov izdajano plačilo (Fracht) poverne, če kdo to ravno povernjeno imeti želi; tode tudi to se mora poprej komisarjam oznaniti. Kupec, kateri bi blago v rastavnici kupil, ima pravico tisto še le po dokončanim ogledu vzeti. Vsaki, kdor bo kaj na ogled poslal, naj da svojimu izdelku — vsakimu koscu posebej — tako ime, kakor ga doma imenuje; naj zapiše ime svojiga rokodelstva in obertnosti, svojiga kraja in stanovanja, naj pridene kup h kosu, kteriga bi rad prodal. Vse to so za kupce potrebne reči. Imena rokodelcev, kateri bodo kaj na ogled dali, tudi vse poslano blago bo v posebnim spisku očitno na znanje dano, bo povedano, koliko se bo prodalo, koliko ne. Obertniki in rokodelci, kateri bodo zlate, sreberne ali bronaste svetinje dobili, in kateri bodo s pismam pohvaljeni, tistih imena bodo še posebno v naših novicah na znanje dane. Perpravljajte se tadaj počasi, ki mislite, tukaj svoje rokodelstvo na ogled postaviti!

Vodstvo notrajno- in zgorno-avstrijske obertniške družbe
v Gradcu 12. Prosenca 1844. «

Dne 1. maja so naznanile »Novice«, da se bo odprla obrtna razstava v Ljubljani 8. septembra 1844 in bo trajala do 22. septembra. Vsi za razstavo namenjeni predmeti naj se pošljejo v

Ljubljano od 15. julija do 15. avgusta. Isti list je objavil 24. julija poziv: »Vse shrambe v Reduti in Virantovi hiši so že za obertniško razstavo lepo pripravljene. Urno, urno z blagam vkupej, de ne bo na zadnje prevelika zadrega!« Dne 21. avgusta pa beremo v imenovanem listu: »Razstava obertniških reči v Ljubljani bo, kakor se do zdaj že očitno kaže, polna lepih in umetno izdelanih reči. Kadaj se pa bo ogled te razstave pričel, bomo pred, ko bo mogoče, našim bravcam oznanili. Považimo vas že zdej k obilnemu obiskovanju te razstave, katero bo zamogel vsakteri brez vsiga plačila, kolikor bo hotel, ogledovati. Gotovo, nobeden se ne bo kasal, če ravno iz daljnih krajev za to v Ljubljano pride, ker ne bo morde kmalo priložnosti imel, kaj taciga viditi.«

(Dalje prihodnjič.)

Rus Jože:

Borbe in težave krojaške obrti

Izrek: »Rokodelstvo ima zlato dno«, je izgubil zadnje čase precej svoje veljave. Splošne gospodarske razmere so se presusmerile; tok pridobitnega življenja je zašel v nove struge, o katerih danes še ne vemo, kam vodijo. Obrtnik mora pa vedno točno vedeti, kaj hoče, kje je njegov cilj; sicer ga razmere potegnejo s seboj in brezobzirno ugonobe.

Krojaštvo je bilo nekoč ugledna obrt; kdor se ga je izučil, je bil lahko prepričan, da ne bo stradal, če se bo hotel truditi in delati. Mladi pomočniki so šli na potovanja v Avstrijo, Nemčijo, Švico, zelo podjetni celo v Francijo in Anglijo; posebnega denarja niso nesli s seboj, pa so vendar razmeroma dobro živeli. Še danes pripoveduje marsikateri stari mojster z veseljem, kaj je doživel in videl v tujih krajih, kako se je izobraževal in napredoval.

Danes so taka potovanja v svrhu izobraževanja nemogoča. Le redki posamezniki odidejo v tuja mesta na razne strokovne šole, da izpopolnijo svoje znanje, pa to je le kapljica v morje; velika večina mora ostati doma in se mora sama izobraževati v dobrih delavnicah in strokovnih tečajih, kakor ve in zna.

Borba za dnevni kruh je vedno hujša. Mojster nima dovolj rednega dela; ker ni dela, ni primernege zaslužka. Obrtnik in njegova družina pa mora vsak dan jesti, stanovati itd. Kako naj si pomaga?

Krojač je bil vedno pogumen in iznajdljiv. Ko je prišel leta 1875. v Avstriji v veljavo važen zakon o gospodarskih in pridobitnih zadrugah, so ustanovili ljubljanski krojači še isto leto »**Produktivno zadrugo krojačev**«, ki je pa dve leti pozneje že likvidirala. Leta 1874. so ustanovili že drugo krojaško zadrugo »Kleidermacher-Association«; tudi ta ni dolgo poslovala. Leta 1879. je bila v Ljubljani osnovana »Kleidermacher-Union, regi-

strierte Produktivgenossenschaft m. b. H.«. V prvem načelstvu so bili Matija Kunc, Primož Caserman in Franc Černe. Ta zadruga je bila izbrisana že leta 1882. Iz teh navedb vidimo, da so se krojači vedno živahno zanimali za napredek na skupni podlagi; vztrajno so snovali zadruga, da bi si zboljšali položaj. Leta 1891. so se ponovno združili v »Združenje krojačev, krojačic in sorodnih obrtov v Ljubljani«. To združenje obsega področje mesta Ljubljane in ljubljanske okolice v območju sodnega okraja ljubljanskega v Ljubljani in šteje sedaj 511 članov. Združenje si predvsem prizadeva, da preskrbi članom delo.

Mnogo škode povzroča krojačem šušmarstvo, ki se je zaradi poslabšanja gospodarskih razmer in življenjskih pogojev silno razpaslo v mestu samem in morebiti še bolj v mestni okolici in po deželi. V nobeni drugi stroki ne povzroča šušmarstvo toliko škode kot v oblačilni. Obstoj legalnih obrtnikov in obrtnic je v resnični nevarnosti, če se ne bodo razmere v kateri koli smeri predrugačile in izboljšale.

Še bolj pa ovira razvoj malega obrtnika oblačilne stroke konfekcijska industrija, ki proizvaja s polno paro izdelke, ki spadajo v izvrševanje krojaške in druge oblačilne obrti. Konfekcijske industrije in trgovine sicer nimajo pravice delati oblek po meri; toda ker izdeluje toliko vrst oblek, lahko izbere skoro vsak normalno zrastle odjemalec primerno obleko, obrtnik pa sedi v svoji skromni delavnici in gleda skozi okno, kako se masti tujec in spravlja njegove denarje.

Šušmarstvo in konfekcija uničujeta sistematično oblačilno obrt; danes nimamo nobenega upanja, da bi prenehali s svojim pogubnim delovanjem in uničevanjem.

In skromni krojaški mojster? Ali naj popolnoma propade in gre živ z družino vred pod zemljo? Ne.

Pomoč in podpora občine in države, ki bi ga morali v prvi vrsti podpreti, je bila do sedaj res neznatna; nekaj naročil, nekaj predpisov in lepih nauk, pa je bilo opravljeno. Vendar predudarn obrtnik ne bo obupal; segel bo po **samopomoči**; sam si bo pomagal po izreku: »Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal.« Kakor smo že zgoraj omenili, so se pripadniki oblačilnih obrti vedno združevali; sedaj so združeni v »Združenju«, ki deluje že 48 let. Ali združenje samo ne zadostuje. Že pred vojno je ustanovilo obvezno bolniško blagajno združnih članov, ki je nekaj let prav povoljno poslovala. Nesrečne povojne razmere pa so blagajno tako posušile, da se je končno na združnem občnem zboru dne 25. marca 1924 razšla.

Dve leti pozneje (16. III. 1924) je predlagal načelnik g. Ivan Kersnič, da bi se v okviru združenja osnoval poseben podporni fond za primer smrti v tem smislu, da bi se od vseh članov združenja pobral za vsak prihodnji smrtni primer prispevek po 10 din. Občni zbor je predlog odobril in združenje je takoj pričelo pobirati prostovoljne prispevke po 10 din. Toda način prostovoljnega plačevanja prispevka v posmrtninski sklad po

10 din se ni obnesel; zato so ga letošnje leto (5. III. 1959) opustili, istočasno pa so uvedli za vse člane združenja obvezno plačevanje v posmrtninski sklad letno po 20 din. Iz novega posmrtninskega sklada se bo izplačala svojcem umrlega člana takoj ob smrti posmrtnina v znesku 1500 din. Svojei člana, ki ni redno plačeval v posmrtninski sklad letno 20 din, pa nimajo pravice do posmrtnine. Leta 1956. so ustanovili podporni sklad za stare in onemogle člane. Vanj bodo zbirali do konca leta 1940. prispevke; od leta 1941. dalje pa se bodo razdelile obresti tega sklada kot podpore dela nezmožnim članom, ki so za časa svoje delozmožnosti prispevali vanj.

Ko je v vojni dobi različnih krojaških potrebščin vedno bolj primanjkovalo, se je pokazala nujna potreba po ustanovitvi združne pridobitne zadruga. Na občnem zboru dne 14. junija 1917 se je krojaško nakupovalno društvo formalno ustanovilo kot zadruga z omejeno zavezo. Na čelo te zadruga je občni zbor postavil svoje odlične voditelje (I. Kersnič in tovariši). Po vojni je postajal nakup potrebščin vedno lažji; število članov je od leta do leta padalo. Zadruga je leta 1924. likvidirala, namesto, da bi svoj delokrog razširila. Kakor je bila namreč nakupovalna zadruga potrebna takrat, ko ni bilo dovolj blaga, bi bila potrebna tudi sedaj, ko je bilo blaga na pretek. Člani bi lahko v zadrugi skupno nakupovali stroje in surovine, kar bi gotovo donášalo pri spretnem vodstvu nekaj dobička; istočasno naj bi zadruga skrbela za razpečevanje izdelkov svojih članov, kar bi gotovo vplivalo na stalnost in rentabilnost obratovanja. Taka organizacija bi s prevzemom nakupa surovin in tehničnih pripomočkov ali s prevzemom prodaje izdelkov prevzela velik del trgovskih poslov malega obrtnika; prihranila bi mu mnogo truda, časa in denarja in tako bi v prav znatni meri pripomogla k izboljšanju njegovega položaja. Zato moramo z vsemi sredstvi stremeti za tem, da se da, kjer koli je le mogoče, iniciativa za ustanavljanje organizacij obrtništva na združni podlagi.

10. IV. 1958 je sklenilo Združenje krojačev itd. kolektivno pogodbo z Osrednjim društvom oblačilnih delavcev na slovenskem ozemlju v Ljubljani; ta pogodba velja za krojaško obrt na področju mestne občine ljubljanske. Če se bodo pokazale njene dobre posledice za oblačilno obrt, se bo brez dvoma raztegnila tudi na druga področja. Tako so se skupno trudili obrtniki oblačilne stroke, da bi si zagotovili obstoj; marsikaj je uspelo, nekaj (produktivne zadruga!) je obstalo sredi pota, ker je manjkalo sredstev in poguma, drugo je zaspalo.

K sreči so imeli krojači v svoji sredi vrsto strokovnjakov, ki so jih izobraževali, risali kroje in pisali knjige, da se je mogel vsak učenec, pomočnik in mojster v prostem času izobraževati v svoji stroki, ne da bi mu to povzročilo prevelike stroške. Tako je že oče krojaškega združništva M. Kune izdajal v letih 1885—1889. prvi slovenski obrtniški list »Obrtnik, Strokovnjašk list za obrtnike«. Sestavil je tudi »Krojne vzorce za otroška

oblačila« in »Krojne vzorce za perilna oblačila«. Njegov sin T. Kunc je izdal leta 1955. knjigo »Toaleta«, prvo strokovno knjigo za prikrojjevanje damskih oblek na najmodernejši podlagi.

A. Kunc je napisal: »Knjigo krojaštva«. Tem trem se je pridružil leta 1955. naš sotrudnik Al. Knafelj s svojo »Krojno knjigo za damske obleke in perilo«. Za dober uspeh in napredek obrta je potrebno tudi natančno knjigovodstvo in pravilna kalkulacija. V ta namen je napisal skrbni prof. H. Podkrajšek leta 1925.: »Računstvo za oblačilne obrte« in leta 1926.: »Knjigovodstvo za oblačilne obrte«. Knjigi je založila Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Taka so bila stremljenja agilnih članov in delavcev v oblačilni obrti, da bi si izboljšali težke razmere. Mnogo so storili, uspehi niso bili vedno v pravem razmerju s trudom in napori. — Bog daj v prihodnosti več sreče in uspehov!

Knafelj Alojzij:

Moška in damska moda za letošnje poletje

Moda, ki se ustvarja v večjih mestih, prevladuje v glavnem dvakrat na leto, in sicer na jesen in pomladi. Modni listi, ki izidejo na pomlad, pridejo v poštev tudi poleti, oni pa, ki izidejo na jesen, pa tudi za zimo. Sicer se je zadnja leta vpeljalo posebno v damski stroki, pri moški manj, tudi vmesno izdajanje modnih listov, ki pa seveda ne prinašajo vedno kaj novega, marveč le izpolnjujejo nekatere bolj pomembne modne linije. Vsakokrat izdani modeli imajo točno določeno uporabo, n. pr. za sport, promenado, ples, potovanje itd. Tako, da se oblačilo temu prilagodi. Novi modeli se več ali manj razlikujejo od prejšnjih; sprememba je torej za krojače in šivilje nekak zakon, ki se ga morajo nehote držati, če hočejo iti s časom in ljudstvo zadovoljiti. Publika je danes že tako razvajena, da opazi na obleki že vsak nedostatek, zato pa ne sme krojač ali šivilja prezreti prav ničesar, kar bi ne odgovarjalo najnovejši modi, če gre za še tako malenkostno modno izpremembo.

Modno sporočilo za moška oblačila: Modno poročilo velja za osebo, ki je visoka 172 cm in ima 96 cm gornje širine. Enovrstni suknjič se pri promenadni obleki ne sme tesno prijematii pasu, komoden pa mora biti posebno zgoraj preko hrbta in prsi. Tudi rokavi naj bodo zgoraj malo širši, da se ujemajo z obliko suknjiča. Zožen je točno v pasu. Suknjiči se delajo nekoliko daljši kakor lani in so ca. 75—74 cm dolgi. Ako delamo pri suknjiču tri gumbnice, jih denemo malo bolj skupaj, da postane fazona nekoliko daljša; preveč kratke fazone niso v modi. Fazone niso ozke in ne široke in pri gornji gumbnici jih votlo likamo. Stoječi del ovratnika naj bo kratek, ker s tem dobimo na videz višja ramena. Ramena so še vedno dvignjena in ozka. Ozka ramena delamo zato, da leže na črtastem blagu blagovne črte bolj vzpo-

redno s šivom rokavnega izreza. Glede gumbnic velja odprto polje, sicer se delajo pogosteje tri kot dve. Prsni izstrižek se v pasu dela zaradi blagovnih črt navpično. Izstrižek pod fazono pa odpade le pri črtastem blagu in to zato, da ne postanejo pri izdelavi blagovne črte krive. Prsi pri suknjiču delamo precej močne, da pride bolj do izraza zoženost kroja v pasu. Ovratnik od srajce naj se kaže, odnosno vidi izpod suknjiča za dober cm. Ovratnik od suknjiča naj bo zadaj širok $5\frac{1}{2}$ cm. V sedanji sezoni je zelo priljubljen tudi suknjič brez fazone, ki pa mora biti krojen močno k vratu. Suknjič dobi našite žepe, da izgleda bolj sportno, dela se pa navadno iz modnega blaga. Dvovrstni suknjič, ki je močno uveljavljen v lokalih in pri kakih prireditvah, ima isto obliko kot enovrsten in se zapenja z dvema gumboma, tretji gumb je prišit na slepo. V moški garderobi tudi ne sme manjkati sportna obleka. Sportna obleka se nosi danes bolj pogosto kakor prej. Njena sedanja moda daje krojaču zaradi mnogovrstnih oblik priložnost, da lahko stranki ustreže, če ve, za kakšen namen bo obleko rabila. Suknjič sportne obleke se razlikuje od drugih v tem, da so žepi našiti, delajo pa se sportni suknjiči lahko tudi s pasom, sedlom itd. Čim enostavnejša je oblika, tem bolj ustreza sedanjemu času. K sportnemu suknjiču nosimo še vedno pumparice, ki so v kolenu široke 72—74 cm, ne smejo pa biti predolge. Uveljavljajo se letos tudi kratke bričes-hlače. Telovniki pridejo v prvi vrsti v poštev enovrstni; dvovrstni telovniki torej za letno sezijo niso v ospredju. Predzadnja gumbnica spodaj leži v pasu, spodnji gumb se ne zapenja. Odprtina telovnika se pri promenadnih in sportnih oblekah ravna po odprtini suknjiča, če je n. pr. suknjič zapet, naj se telovnik zgoraj vidi le nekoliko izpod suknjiča, kar pa pri družabnih in plesnih oblekah ne velja, torej je odprtina globokejša. Pri zadnjih telovnikih delamo tudi zelo ozka ramena. Dolge hlače so ravno krojene in so v kolenu 58—60 cm, spodaj pa 50—52 cm široke. Dolžino hlače delamo tako, da leže le malo na obuvalu. Zavih spredaj je visok 4 cm. Gube v pasu na sprednji hlačnici so še vedno v modi. Smoking se prilagodi v obliki modernemu suknjiču in se dela na en gumb, ki leži tik nad pasom. Fazono delamo dvovrstno ali s šalom; prva je bolj v modi. Žepi so paspolirani. Zapenja se spredaj le malo navzkriž. Prednji deli spodaj ne smejo biti močno zaokroženi. Na hlače prišijemo »galon« porte. Širina hlače je ista kot pri obleki. Telovnik se dela večinoma brez ovratnika s tremi gumbnicami. K družabni obleki spada tudi letos dvovrstni beli smoking, ki ima tako obliko kakor črni. Gumbnica se dela nad pasom. Smoking dobi dva para gumbov; drugi par je torej na slepo prišit; te vrste smoking se nosi brez telovnika. Hlače so iste kot pri črnem smokingu. Frak je obdržal v vseh delih isto obliko kot v zimski seziji, je preko prsi in v zadnjem delu precej širok. Krilo je še vedno dolgo. Dolžino fraka se dobi tako, da se k polovični životni dolžini prišteje še 24 cm. Hlače so podobne hlačam pri smokingu. Previdno moramo delati žepe;

torej tako, da se ne premakne krilo fraka, ko segamo v žep. Telovnik v fraku naj bo bel, eno ali dvovrsten, s tremi gumbnicami. Pomladanski na pol priležni cestni površnik ima nekako isto obliko kot suknjič, samo da je na videz bolj široko delan, posebno v pasu. Njegova dolžina se neha 15 cm pod kolenom. Gumbnice delamo 13—14 cm narazen; če je površnik dvovrsten in zapet, naj bodo gumbi v širini 16 cm drug od drugega. Fazona je nekoliko širša kot pri suknjiču, Razporek zadaj je ca. 42 cm dolg. Enovrstni paletto ima isto obliko in dolžino, dobi pa vedno tri gumbnice. Ohlapen plašč, ki pada navzdol, ne sme biti nositelj na nobenem mestu preozek. Dolžina je nekoliko krajša kakor pri na pol priležnem. Razporek zadaj ne sme manjkati. Prav široko delan mora biti ulster. V splošnem ga delamo tako, da se zapenja na tri pare gumbov in malo bolj vsaksebi kot pri napol priležnem dvovrstnem plašču. Ima široko fazono, h kateri se potem lepo poda širok ovratnik. Tudi pas na zadnjem delu lahko naredimo. Dolžina tega plašča se neha 20 cm pod kolenom. Kratek površnik je praktičen za sport in je nekoliko daljši kot navadni suknjič. Šivi in robovi so prišiti. Žepi so lahko našiti ali imajo pokrovke. Na zadnjem delu delamo eno- ali dvodelni pas. Raglan je zelo širok in leži na osebi ohlapno zvončasto navzdol. Na zadnjem delu delamo šiv in razporek. Dela se večidel enovrsten s pokritimi gumbnicami. Plašči morajo biti v vseh delih mehko delani, ker samo to dela eleganten videz. Modne barve so: rjava, rdečkastorjava, modrosiva itd. Poleti nosimo rajši obleke svetlejše barve. Ostali pa so pač v modi še vedno črtasti in karirani blagovi. Pri vsakem črtastem blagu moramo pri krojenju biti zelo previdni; paziti je namreč treba, da blagovne črte na obleki pravilno tečejo, da leži n. pr. pri hlačah polikani hlačni rob vzporedno z blagovnimi črtami, da črte na suknjiču in telovniku leže lepo navpično in da se počezne blagovne črte ob šivih ujemajo.

V damskem krojaštvu je veliko več modnih novosti kot v moškem: ne moremo pa posameznega kroja tako podrobno opisati, naj si bo glede dolžine, oblike ali fazone kot pri moškem krojaštvu, kjer imajo oblačila točno določeno obliko ali dolžino. V damski modi je torej dana možnost, da se na enem in istem kroju to ali drugo dela na več načinov, n. pr. pri plašču ali jopi delamo lahko široko, ozko, okroglo, koničasto ali oglato fazono, priležen plašč ima lahko najrazličnejše šive, je lahko raven ali zvončaste oblike; tudi dolžina je različna. Isto je tudi pri jopah, bluzah in oblekah.

Podrobnosti novega modnega sporočila za damska oblačila poleti so: plašči, obleke in krila so v splošnem krajša, kakor so bila in so večinoma zvončasta, posebno krila, če je oblačilo iz lahkega blaga. V letošnji pomladi prevladujejo kostumi: sportni, promenadni in večerni in to z različnimi jopicami, z modernim širokim krilom. Dolžina jopic sega večina do kolkov. Ker se jopice prilagajo životu, krojimo zadnji del tako, da pride šiv na

sredini zadnjega dela, ali pa delamo na njem dva šiva ob straneh. Na sprednjem delu pa delamo prsni izstrižek na rami in v pasu ali pa šiv. Pri na pol priležnem plašču delamo iste šive. Zaokrožitve jopic spredaj je podobna moškemu suknjiču. Idealen sportni kostum je letos tudi dvobarven: moda priporoča bodisi sestavo karirastega krila z enobarvno jopico, bodisi zvezo enobarvnega krila z vzorčasto jopico. Takšno sportno krilo učinkuje posebno mladostno; sportna jopica pa je lahko dokaj kratka in po možnosti okrašena s številnimi žepki. Fazone jopic niso široke in so rajši kratke kot dolge, posebno če je jopica iz lahke tkanine. Ako delamo kratko fazono, naredimo seveda več gumbnic. Dalje so zelo moderni ravni ohlapni sportni plašči, ki se do vratu zapenjajo in so po navadi iz barvnega ali črtastega blaga. Pri popoldanskem ohlapnem plašču je zadnji del zelo širok, tu in tam tudi z gubami ali vstavljenimi zvončastimi deli. Rokava morata biti ob rokavni okroglini zgoraj nekoliko razširjena; to razširjenost moramo torej, ko rokava vsijemo, enakomerno nadržati, nato polikati in z vato podložiti. V pomladanski seziji so v modi tudi plašči izrazito zvončaste oblike, v pasu pa stisnjeni, ki se zares prav dobro podajo vitkim visokim postavam. Manjše in bolj polne dame se bodo seveda morale zadovoljiti s plaščem manj zvonaste oblike in z zmerno poudarjenim pasom. Prav moderni so tudi plašči in jope brez ovratnika. Ramena so še vedno dvignjena, naj si bo pri plaščih ali jopah. Dopoldanske obleke so moderne v vseh fazonah in niso delane gladko, pač pa v gubah (pliseju); tudi gornji deli so delani tu in tam s sedlom, žepki, gubami itd. Najmodernejše so za poleti obleke s priležnim živom in zvončastim krilom ali krilo z gubami. Pas pri obleki leži v prirodni legi, nikakor pa ne niže, da krilo ne izgleda prekratko. Pri popoldanskih oblekah, ki so po navadi iz nespornega blaga, je kraj dostikrat na enem ali drugem mestu nabran, n. pr. rokava na ramenih, prsih itd., vendar pa je tudi glavna nota letošnje mode priležen život in široka krila, ki omogočajo udobno kretanje. Prav učinkovite so za poleti tudi obleke iz rožastih svil in k tem enobarven na pol priležen plašč iz lahkega volnena blaga. Rokava pri oblekah delamo po večini kratka, zgoraj gladka ali z gubami. Tudi večerna obleka prinaša izredno bogato krilo, ki v širini skoraj ne zaostaja za srednjeveškimi krinolini, život je priležen. Ramena zakrivajo mali rokavčki, v nasprotju z zimskimi večernimi oblekami, ki so kazale gola ramena. Zelo priljubljen je za to sezijo sportni komplet: kostum, povrhu daljša ravna jopica ali na pol dolgi plašč z našitimi žepi; na spodnji jopici delamo kratko fazono. Lepe in koketne so nove bluže. Na prvem mestu so sportne pomladanske bluže, ki imajo to prednost, da jih nosimo brez izjeme pod krilom. Moda je torej za enkrat odpravila dolge in kratke kozake, ki po nepotrebnem razširjajo boke in podaljšujejo linijo života. Sportne bluže so tudi zelo praktične, ker se spredaj večidel zapenjajo. Za okras pridejo v poštev stara preizkušena sredstva sportne mode: mali

žepki, številni gumbi, pentlje pod vratom ter razpuščene gube, ki delajo sportnim bluzam neprisiljeno udobno širino. Bluze se delajo iz različnega materiala, kakor n. pr. iz svilenega muslina, vzorčastega organdija, raznih svil, platna, surove svile, pike ali jerseyja itd.

Zanatska banka kraljevine Jugoslavije

Z zakonom z dne 27. februarja 1926. leta je bila zagotovljena ustanovitev Zanatske banke in je 25. maja 1927 tudi začela s svojim poslovanjem. Država sama se je odločila prispevati k osnovni glavnici 50 milijonov dinarjev, na kateri kapital se je odrekla pravici na dividendo in je banko tudi oprostila plačevanja davkov. Obrtništvo se je tedaj dobro zavedalo eminentne važnosti ustanovitve svojega denarnega zavoda ter je z veliko požrtvovalnostjo prispevalo sorazmerno ogromno vsoto k osnovni bančni glavnici. Od obrtništva vplačani del osnovne glavnice Zanatske banke znaša danes 45 milijonov dinarjev. Tako je bil s pomočjo države postavljen temelj za velikopotezno kreditiranje obrtništva v vsej naši državi.

Na edinstveni način vzgledno izvršeni organizaciji se je zahvaliti, da je Zanatski banki uspelo rešiti nalogo kreditiranja obrtništva v vsej državi, ki gotovo ni bila lahka, ako se upošteva prostranost teritorija naše države in pa okolnost, da je v državi okrog 180.000 obrtnikov. Iz bančne statistike je razvidno, da je bilo od 1927. do konca 1938. leta vloženih 60.000 prošenj za posojilo v znesku preko ene milijarde dinarjev, odobrenih pa je bilo 50.000 prošenj v znesku nad 667 milijonov dinarjev.

Ljubljanska podružnica Zanatske banke je pričela poslovati 5. maja 1931. leta ter se je tekom svojega osemletnega poslovanja odlično afirmirala v gospodarstvu naših obrtnikov. Podružnica je v tej dobi prejela 2789 prošenj za posojila v znesku 66,051.555 din, odobrila pa je 2179 posojil v znesku 42,176.845 din, in sicer:

	vloženo		odobreno	
	kom.	din	kom.	din
Ljubljana	740	15,335.470—	590	10,886.750—
Zunanji	1979	36,887.085—	1538	24,666.095—
Kreditne zadruge	51	13,085.000—	38	6,085.000—
Nabavljalne in produktivne zadruge . .	19	744.000—	13	539.000—
Skupno	2789	66,051.555—	2179	42,176.845—

Banka kreditira obrtništvo v obliki meničnih posojil, meničnih hipotekarnih posojil, kreditov na tekoče račune, posojil na zastavo vrednostnih papirjev in reeskontnih kreditov. Posojila daje neposredno in potom kreditnih zadrug. Za kreditiranje obrtništva na podeželju je podružnica 38 tim kreditnim zadrugam odobrila preko 6 milijonov dinarjev kredita. Razen tega pa je za boljšo ekspeditivnost neposrednega kreditiranja podeželskega obrt-

ništva v večjih krajih osnovala 35 cenzurnih odborov, ki poslujejo pri obrtniških organizacijah.

Upravni odbor banke se stalno trudi, da v okviru računске možnosti znižuje obrestno mero za posojila. Počeniš z dne 1. julija 1939 bo obrestna mera za posojila znižana ter bo znašala:

1. Za dolžnike, ki so bančni delničarji, 7½% na leto pod pogojem, da imajo na vsakih 2000 din posojila po eno bančno delnico;
2. za dolžnike, ki niso bančni delničarji, 8% na leto;
3. za produktivne in nabavljalne zadruge 7½% na leto;
4. za kreditne zadruge 6% na leto;
5. za obrtne domove 6% na leto;
6. za posojila na zastavo državnih vrednostnih papirjev 7% na leto.

Zanatska banka ni sama sebi namen; ustanovljena je bila za povzdigo obrtniške delavnosti in gospodarstva. Zato tudi zasluži vso našo pozornost in sodelovanje, da bo mogla v bodočnosti še v večji meri služiti svojemu cilju.

Novelizacija obrtnega zakona

Naš obrtni zakon iz leta 1931. ima precej hib, ki se morajo odpraviti v korist obrtnikov. Zato se je že takoj po objavi zakona pojavila želja in potreba, da se isti novelizira oziroma popravi. Ministrstvo za trgovino in industrijo že več časa pripravlja elaborat za to novelizacijo. O gradivu so obravnavala že tudi razna obrtna združenja. Vse te sklepe so poslala združenja na pristojno mesto. Ministrstvo je prav te dni sklicalo anketo vseh prizadetih; ta anketa se je vršila od 30. maja do 3. junija t.l. Anketa je obravnavala obrtni zakon do točke 175 (obrtni brez stalnega poslovnega prostora). Sestala se bo zopet predvidoma okrog 15. t.m. in bo nadaljevala predvsem razgovore o socialnih in političnih točkah, o združenjih, šušmarjenju in prehodnih določilih. — Te ankete pa se ne udeležujejo le prizadeti, ampak vse mogoče korporacije in več ministrov. Če se bo upoštevalo vse to, kar te korporacije zahtevajo, se stvar za obrtnike ne bo boljšala, ampak poslabšala. Zato bomo obrtniki pazno zasledovali potek te novelizacije.

V Belgradu se je osnoval tudi **Stalni odbor za normalizacijo orodja** (poljedelskega, obrtniškega itd.). Tvorijo ga člani zastopniki ljubljanske, zagrebške in belgrajske Zbornice. Sestal se bo okrog 15. junija t.l. Močno pa dvomimo v njegov uspeh; socialne in kulturne razmere v Sloveniji in v drugih področjih naše domovine so tako različne, da jih bo težko normalizirati oziroma izenačiti.

Pripravljalni tečaj za mojstrske izpite

Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI je priredil letos v času od 14. januarja do 6. maja poseben, do začetka junija splošen pripravljalni tečaj za mojstrske izpite (vsako soboto popoldne in zvečer). Temu tečaju je bil vsled premalega števila prijav priključen tudi samostojni tečaj za pomočnike. Ker se zaradi poznega pričeka in premalega števila udeležencev niso mogla vršiti posebna strokovna predavanja za posamezne obrte, se je morala tvarina obravnavati po skrčenem programu. Tečaj je bil deljen v splošni in posebni del. V splošnem delu je v 4 urah tedensko poučeval

g. ing. arh. G. Ogrin: računstvo, geometrijo, kalkulacijo, knjigovodstvo in zakone. V posebnem delu je poučeval le slušatelje gradbenih strok povprečno 5 ure tedensko g. ing. arh. R. Kregar: gradislovje in tehnologijo. V splošnem delu se je pri poedinih predmetih obravnavalo vse tvarine, ki so predpisane za mojstrski izpit.

V tečaj se je prijavilo 54 učencev (1 kovač, 2 vodovodna inštalaterja, 1 mehanik, 2 mizarja, 6 cementarjev, 1 litografski strojnik, 2 ključavničarja, 4 pečarji, 2 kleparja in vodovodna inštalaterja, 4 zidarji, 2 šivilji, 1 krojač, 1 klepar, 1 steklar, 1 kolar, 1 optik), ki so dokaj redno obiskovali predavanja; nekaj udeležencev je medtem opravilo mojstrski izpit. Posebni strokovni tečaj so obiskovali tudi dijaki Tehniške srednje šole

Prikrojevalni tečaj za krojače v Mariboru

V drugi polovici julija t. l. se bo vrši! po sporazumu kralj. banske uprave z Zavodom za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani prikrojevalni tečaj za krojače v Mariboru. Dan otvoritve se bo določil pozneje. Pogoji so običajni. Interesenti naj se prijavijo najkasneje do 1. julija t. l. pisмено s točnim naslovom Poslovalnici Zavoda PO Zbornice za TOI v Mariboru, kjer dobe na željo tudi potrebna pojasnila.

Opozorilo

Naš Zavod PO ima v svojem programu tudi dajanje nasvetov in eventualno preskrbovanje načrtov pri prenavljanju ali napravi obratovalnic. Zato je važno, da naprava odgovarja vsem zahtevam, če že obrtnik investira za svojo delavnico.

Še važnejše je nabavljanje strojev. Ogromno so bili že oškodovani obrtniki, ki so nasadali brezvestnim in večkrat tujim agentom. Mnogo je tudi primerov prav v zadnjem času, da je kdo naročil stroje, plačal lepe zneske na račun, a o strojih ni glasu.

Zato Zavod PO poziva vse obrtnike, ki nameravajo obnavljati svoje delavnice oziroma nabavljati stroje, da se zaupno obračajo na naš zavod, ki ima na razpolago strokovnjake; njihovi nasveti bodo gotovo vsakemu koristili.

Zanatska banka Kraljevine Jugoslavije a. d.

**Podružnica Ljubljana, Gajeva ulica 6 / Telefon št. 20-30
Centrala Beograd / Gl. podr. Zagreb / Podružnica Sarajevo**

Delniška glavica din 75.000.000. Udeležba države din 30.000.000. Rezervni fond nad din 5.000.000
PODELJUJE obrtnikom in obrtnim podjetjem menična in hipotekarna posojila, kredite na tekoče račune in posojila na zastavo državnih vrednostnih papirjev — **SPREJEMA** od vsakogar vlege na hranilne knjižice in tekoče račune po najugodnejšem obrestovanju — **UPRAVLJA** imovino in fonde obrtniških ustanov in organizacij — **IZVRŠUJE** najkulantnejše vse ostale bančne posle

Obrtniki! V Vašem lastnem interesu je, da vse svoje denarne posle izvršujete potom svojega denarnega zavoda